

DR KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

Rabbik a politikában

Beszélgetés a Rómában járt
Eppler Sándorral. — Német pa-
naszok az olasz fasizmus ellen. —
Opera a Dybukból. — Az Öntőház-
utcai templomban. — Intim félóra
a jubiláns Zahler Emil dr.-nál. —
Olvasom . . . Nem olvasom . . . —
Szines riportok, stb.

VIII. évfolyam 13. szám.

1935. június 15

A címlap Beróny Róbert rajza.

„JERUZSÁLEM” ÉS „GALILEA”

legtökéletesebb komforttal épült óceánjáró gyorshajóinkon bonyolódik le változatlanul a palesztinai utasforgalom oroszánrésze.

M E R T e két hajón nincs harmadik osztály. Régi, olcsó áraink ma e két tökéletes hajó turistaosztályára vonatkoznak, kizárólag külső-, házaspárok részére feltétlenül kétágyas kabinban való elhelyezéssel, bőséges, választékos, kívánatra szigoruan orth. rituális ellátással.

M E R T az ut Budapesttől Triestig csupán 13 óra, Triesttől Jaffáig négy és fél nap, úgy hogy az utazás teljes időtartama alig több öt napnál.

M E R T hajóinkon évtizedek óta minden zsidó utas otthon érzi magát. — Kérjen minderről részletes felvilágosítást magyarországi főirodáinktól:

L L O Y D T R I E S T I N O
THÖKÖLY UT 2 BUDAPEST VÁCI UTCA 4

UJ KORMÁNYFŐTANÁCSOS. Ginczler Hermann, a kiváló építész és vállalkozót a Kormányzó kormányfőtanácsossá nevezte ki. A kitüntetett a pesti rabbiképzőben érettségizett, nagy héber tudással rendelkezik. Mérnöki oklevél megszerzése után építészeti irodát nyitott és eredeti elgondolásaival kitűnő üzleti érzékével a szakma egyik legismertebb képviselőjévé küzdötte föl magát.

EGRI ELEMÉR a VAC jeles titkára június 2-án vasárnap délben tartotta esküvőjét Kertész Lilly urleánnyal a Dohány utcai templomban fényes külsőségek között. Az esküvőn a VAC elnöksége és vezetősége Dr. Párkány Frigyes kormányfőtanácsos, törv. hat. biz. tag, elnök, Eppler Sándor, a Pesti Izr. Hitközség főtitkára, társelnök, Klein Elek ü. v. elnök, és dr. Vilner Ferenc főtitkár vezetésével testületileg jelent. Linetzky Bernát főkantor által nagy művészettel előadott egyházi énekek után dr. Grossmann Zsigmond főrabbi magasszárnyalásu beszédében méltatta Egri Elemérnek a zsidó sportclub: a VAC körül szerzett kiváló érdemeit.

A SZÜNIDEI GYERMEKTELEP EGYESÜLET KÉRÉST. Mint minden évben, úgy az idén is az Izraelita Szünidei Gyermektelep Egyesület nyaraltatási akciójának előkészületei már teljes erővel folynak. A gazdasági viszonyok leromlottságának tudható be az a körülmény, hogy ez évben az eddiginél is nagyobb számban kérik a szülők, hogy gyermekeiket az akció keretében nyaraltassák. Sajnos az egyesület kis anyagi ereje folytán nem

képes minden kérést teljesíteni, csak úgy, ha a társadalom szíve megmozdul és jótékony adományokkal lehetővé teszi a nyomorban sinylődő gyermekek nyaraltatását. Az egyesület bizton számít a legendás zsidó jószívűségre és kéri, hogy adományokat vagy az egyesület címére: VII. Sip u. 12., vagy a Postata- arékpénztár 25418 sz. csekkszámjára beküldeni sziveskedjék.

HÁZASSÁG. Schlanger Mór, a Pesti Tőzsde igazgatójának leányát, Klárát, vasárnap délben vezette oltár elé Reich Tibor. A Dohány utcai templomot ezúttal zsúfolásig megtöltő közönség sorai- ban ott láttuk Frev Kálmán, Nagy Andor és dr. Zahler Emil előljárókat, Krämer Miksa elnököt, Eismann Gyula és Steiner Mór előljárókat, Endrei S. Hen- rik igazgatót és Kardos Ernő főtitkárt; Szántó Jenő alelnököt, azonkívül a tár- sadalmi és gazdasági élet számos kiváló- ságait, többek között Vázsonyi János orsz. képviselőt, sióagárdi Zöldi Márton tábor- nokot, Bleyer Mór ezredest, Brammer Ödön ker. tanácsost, Mittelman Nándor isk. főigazgatót. Székely Dezső építész. Az esketési szertartást Hevesi Simon dr. végezte, méltatva fiatalságuk dacára ed- dig is érvényre jutott erényeit, rámuta- tott a menvasszony atyjának közéleti te- vékenységére, melvet kifejtett, de ki- emelte azokat az érdemeit, melyet mint a Pesti Izr. Hitközség h. pénzügvi elől- járója, nemkülönb mint a Pesti Chev- ra Kadisa választmányi tagja működésé- vel, nagyösszegű adományaival és min- den egyes jóléti intézménynél létesített alapítványaival szerzett.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Rabbik a politikában

A jelenkori zsidó világ tengelye kétségkívül Berlin és Jeruzsálem között képzelendő el. Jeruzsálem jelképezi a külvilág gátlásaitól legkevésbé érintett zsidó fejlődést és lehetőségeket, Berlin pedig az ellenkezőjét. S éppen ezért általános figyelemre tarthat igényt minden, ami a német birodalom fővárosában történik. Mi is tanulhatunk belőle, hiszen mi a két ellentét között a középső helyet foglaljuk el. A berlini zsidóságot most a Prinz-eset foglalkoztatja. A kis termetű, borotvált képű *Joachim Prinz*, a berlini rabbik között a legkiválóbb szónok. A FRIÉDENS-templomban tartja *cionista-romantikus-reformisztikus* szónoklatait, amely alkalommal a templom mindig megtelik. Radikális kiszólásai miatt, amelyek tulajdonképpen példátlan sikerének igazi okai, a hitközség előjárósága (amely az elmúlt két év hitleri gyötrelmei dacára is azt hiszi, hogy előbb-utóbb helyreáll a német-zsidó szintézis és a zsidók ismét hivatalosan németeknek lesznek elismerve) felbontotta a vele való szerződést szeptember 30-ára. A mult héten azután megint tartott egy beszédet arról, hogy a nagy hitközségek alakulása a fővárosban lehetetlenné teszi az igazi zsidó együttérzést. Azt mondta: Berlinben a zsidónak nemcsak nincsenek keresztény szomszédai, de zsidó szomszédai sem, hiányzik a lelki kapocs, — amelyet nem létesíthet csak egy széleskörű autonómiával felruházott parochiális rendszer (körzet) külön rabbival. Azt hangoztatta: hitközséget nem lehet bürokratikusán irányítani, mert „*hivatali tollak már átszúrtak sziveket.*” E beszéd után a berlini zsidó hitközség elvonta tőle rögtön hatállyal a szónoklás engedélyét. Mivel az eljárás minden vizsgálat mellőzésével folyt le, a templom állandó látogatói felzúdultak ez ellen és a szólásszabadság, valamint a rabbi-tevékenység szabadságának megnyirbálását látják az előjáróság ezen intézkedésében.

Budapestnek is van bizonyos mértékben most egy Prinz-esete. Dr. *Mevesi Ferenc* pesti hitközségi rabbi országos viszonylatban

pártpolitikát folytat. Ez mindenesetre nagy feltűnést keltett. Hírlapírók siettek is meginterjuvolni őt. Legutóbb a Pesti Futárban jelent meg egy vele való beszélgetés, amelyben tetszés szerint megtalálhat az olvasó egy hű tükröt, vagy egy torz tükröt, mert nem lehet megállapítani, hogy a cikkíró hol simogatja, vagy pedig hol csipi a meginterjuvultat. A pesti zsidóság körében ez a politizálás sokaknak nem tetszik. Részben azért, mert sok hitközségi tag kellemetlennek érzi, hogy a rabbijával ellentétes politikai elveket valljon és azért azt mondják, hogy a rabbi maradjon a belső zsidó felekezeti életben, ahol joggal teljes tekintélyt követelhet és azt, hogy véleményének minden hívő alávesse magát.

Vannak, akik ezzel kapcsolatban hivatkoznak a katolikus papság példájára, hiszen tudvalevő, hogy katolikus pap nem is vehet részt a politikai életben, fölöttes hatóságának engedélye nélkül. Csakhogy ez az analógia így nem alkalmazható a rabbira. Elsősorban azért, mert a katolikus pap felett *nem világi férfiak* döntenek és *nem laikusok* akarják megszabni a rabbi politikai meggyőződését, amint ezt a Prinz-esetből látjuk. Másrészt van egy szempont, amivel a rabbi hátrányban van más pappal, amennyiben oly körülményeket kell figyelembe venni, amelyek a politikától eltiltják őt akkor is, ha formailag nem állna senki sem útjában annak, hogy belevesse magát a politikai küzdelmekbe. Ez a szempont az, hogy

a keresztény pap lépését nem figyeli az egész külvilág, esetleges egyéni botlását nem írják a felekezeti rovására.

Az sem mellőzhető körülmény, hogy a zsidó hiveknek sokkal nagyobb áldozatukba kerül a rabbi, mint más vallásu hiveknek.

Nehéz ebben a dologban mindenkit kielégíteni, mindenre tekintettel lenni. De azt hisszük, hogy minden igazságos érzésű ember belátja, hogy *vallási és zsidó szellemi dolgokban* a rabbiság döntése nélkül eljárni nem lehet. Ebben a tekintetben a berlini Prinz-eset rendkívül jellemző és visszautasítandó. Másrészt

a külvilágra vonatkozó dolgokban független, tapasztalt laikusok nélkül nem lehet kellő mértéket megtalálni arra, hogy meddig lehet a rabbinak ebben a tekintetben menni.

Ha nálunk volna már egy intézményesített fórum, mely laikusokból és rabbikból állana, akkor ez a budapesti Prinz-esetünket kellően és méltóan el tudná intézni. Mert bizonyára megállapítaná: „Nem lehet a rabbit a politikától eltiltani, mert ő nemcsak rabbi, hanem állampolgár is, de viszont nemcsak polgár, hanem

egy közösség szellemi és erkölcsi életének képviselője,

akinek mint politikusnak is rabbinak kell maradnia, azaz saját példáján mutassa be, hogy a politika nemcsak uri huncutság, amelynek az erkölcshez, az elvhűséghez semmi köze, ne legyen tehát a rabbi Proteusz, aki állandóan változtatja pártállását, ne legyen napraforgó, ne legyen politikai szélkakas, hanem vigyen bele etikumot a politikába. És hogyha belátja, hogy ez nem lehetséges, (mint ahogy sokak nézete szerint politikum és etikum egymást kizárja, az etikai politikum: fából való vaskarika) akkor sietve vonuljon vissza a piaci élet profán zajától a szellem, az erkölcs, a jótékonyság, a humanizmus, a Tóra-kutatás szent, tiszta és csendes birodalmába.“

Igy döntene a még megalkotandó független rabbikból és okos laikusokból álló areopag.

Galicia Spanyolországban

Megbízható forrásból eredő hírek szerint a spanyol kormány a közeljövőben ünnepélyesen vissza fogja vonni azt a határozatot, amellyel 1492-ben, abban az évben, amikor Columbus Kristóf felfedezte Amerikát: kiűzték a zsidókat a spanyol félszigetről. Ezzel kapcsolatban a Temps felveti a kérdést, hogy vajjon ezek a Spanyolországból kiüldözött zsidók valóban zsidók voltak-e? Hans Delbrück híres német történelemtudós mellett száll sákra, hogy az ibériai félsziget zsidói, csak úgy, mint a Franciaország délnyugati részén lakó zsidók, nem héber eredetűek. Szerinte Karthagóból származnak, ahonnan a török hódítás elől menekültek Spanyolországba és Portugáliába. És mert nem akarták felvenni sem a keresztényt, sem a muzulmán hitet: zsidóká lettek.

A Temps fejtegetése csak szalmázás és locsogás. A mai hitlerizmus apjának Chamberlain-nek eljárása ez, annak az elkerülésére, hogy ne kelljen elismerni azt, hogy az egész világ kereszténysége vallását egy zsidónak köszönheti, egyszerűen kijelentette, hogy Krisztus — árja volt, mert a galileiak nem voltak tiszta semiták. Egy más példa: amikor Bartha Miklós vagy 35 évvel ezelőtt megindította a mostani, Milotayhoz hasonló stilisztikai készséggel, de sokkal nagyobb ide-

alizmussal, hadjáratát a szegény máramarosi zsidók ellen, hogy elkerülje az antiszemitizmus gyanuját (akkor ez még a tisztességes emberekre szégyen volt,) egyszerűen kijelentette, hogy ezek a máramarosiak nem zsidók, hanem — kazárok. A Temps cikkírója valószínűleg szintén azt akarja bizonyítani, hogy Spanyolország, amikor visszahívta kiűzött fiait, akkor nem a mai zsidókat, az európai zsidókat, a galiciánereket érti. Pedig hát tudvalévőleg nemcsak Lengyelországban van Galicia, hanem Spanyolország egyik tartományának a neve is ez: Galicia. És az is biztos, hogy az 1492-iki kiűzetési rendelet még nem kutatta, hogy szefardról, kazárról, vagy galiciánerről van-e szó?

Olvason

Immár ötödször emlékeznek meg az Est lapok Sebestyén igazgató elhunytáról, elhalálózása napján. Nem hiába volt jó zsidó érzésű ember, halála után a hálás vállalat valóságos Jahrzeit - intézkedéseket tesz. Az orthodox zsidó felfogás szerint Jahrzeit napján Misnát kell olvasni az elhunyt lelki üdvére. A Misnát itt pótolja az elmélkedő hirlapi cikk, amely ugyan nem Misna, de mégis valami.

Kultur-botrány egy romániai fiúiskolában

Románia minden ujságja megbotránkozással ír arról a páratlan botrányszorozatról, ami egy crajovai fiú-liceumban lejátszódott. A VII. osztály növendékei elhatározták, hogy az iskola zsidó származású német nyelvtanárát, Schenker Ábrahámot „megtréfálják“. Valami ostoba diákcsinyt követtek el a tanár ellen és miután a tanár nem akart kellemetlenkedni a fiúknak és nem élt retorzióval, az éretlen ifjak vérszemet kapva, ezentúl valóságos hajtóvadászatot rendeztek a tanár ellen. A tanár most már nem akart jelentést tenni, egyrészt azért, mert szégyelte magát, másrészt pedig állását is féltette, mégpedig teljes joggal, hiszen a neveletlenkedő fiúk között nem egy befolyásos antiszemitának a fia is ott volt. Egy túlhangozó, botrányszerű jelentés azonban felfigyelt az igazgató, bement a tante-

rembe és látva a halálsápadt tanárt és a zajongó, hadonászó fiúkat, azonnal vizsgálatot indított az ügyben. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy a diákok pokoli fantáziával kieszelt, legválogatottabb szemtelenségekkel valóságos pokollá tették a szerencsétlen professzor életét. Több ízben revolvert is szegeztek rá és súlyosan bántalmazták, nemcsak őt, de még a hozzátartozóit is. Az igazgató a vizsgálat alapján rendkívüli tanargyűlést hívott össze, melynek eredményeként az osztály valamennyi tanulója kicsapták. Nyolc növendéknek engedélyezték, hogy magánúton vizsgázhasson, 13 növendéket 5 évre megfosztottak tanulmányi szabadságuktól, 3 növendéket egy évre, 5 diákot pedig Románia valamennyi intézetéből véglegesen kicsaptak. A botrányszerű eset országsszerte nagy felháborodást keltett.

Hangjáték

I. LONDON. Wedgwood munkáspárti képviselő, alezredes, hosszú értekezést írt a palesztinai kérdésről és azt mondja: „A palesztinai bevándorlás korlátlan legyen a zsidók számára és Palesztinát angol koronagyarmattá kell átalakítani. A humanizmus kérdése ez az európai helyzetre való tekintettel. Mert ha körülnézünk Európában, mindenütt „a fehér pogrom“ el akar pusztítani dolgozni akaró és szerencsétlen embereket, csak azért, mert zsidók. Lengyelországban csendes éhhalálnak vannak kitéve. És hogy kétségbeesésük még nagyobb legyen, a kiüldözöttek sehol sem találhatnak menedéket, még Angliában sem.“

II. BERN. C. A. Loosli svájci publicista, aki hivatalos szakértő volt a most lezajlott „Cion bölcsei jegyzőkönyvei“ körül forgó perben, amelyben ezeket a jegyzőkönyveket hitvány és lelkiismeretlen hamisítványnak bélyegezték, a per után a következőket írta: „Az élet de-

re creszkedik fejemre, mentesnek érzem magam minden hiuságtól. És én hozzátok kiáltok polgártársak, svájciak, emberek!! Mentsétek meg magatokat, amíg idő van, hogy el ne homályosodjék, ami az emberben értékes. Ne engedjük meg, hogy a világon becsület, szépség, jog tönkremenjen, ahogy ezt fajgyűlölet emberei akarják.“

III. BUKAREST: Gheorgiu professzor, a bukaresti egyetem rektora: „Az ifjuság tanulás helyett az ethnikai hozzátartozást kutatja és numerus nullust követel a zsidók ellen. Az alkotmány szerint a zsidó teljes egyenrangú polgár.“

IV. BUDAPEST: Németországból való nagy társaság egy Gauleiter (Gajleiter?) vezetésével betért egy budai zsidó vendéglőbe. Kérdi a vezető: „Jude?“ — Jawohl, feleli a vendéglős. — Danke, szól a Leiter és egy pillanat alatt felke-rekedik az egész társaság. (Az 1. 2. 3. sz. sajnos csak szép malaszt, a 4. azonban szomorú valóság.)

Beszélgetés a Rómában járt Eppler Sándorral

A hitközség főtitkárához a felekezeti sajtó munkásainak könnyű bejutni, de a fogadó órákban mégis nehéz vele nyugodtan beszélgetni. Az előszobában rendszerint mintegy huszan várakoznak egyes-bajos dolgaikkal, ezenfelül minduntalan jelentkeznek kebelbeliek is, irányítás és véleménykérés céljából. A titkárnő gondosan vigyáz a sorrendre. Megtörténik, hogy a főtitkár a várakozók közül 18-nak az ügyét 10 perc alatt elintézi, viszont előfordul, hogy 2 ember gyakran 20 percig is bennmarad nála. Ez olyankor van, ha a főtitkár két telefonja közül valamelyik, gyakran mind a kettő megszólal, ilyenkor aztán még a telefonbeszélgetéseket is el kell intézni. Szándékosan a délutáni órákban kerestük fel Eppler Sándort, hogy zavartalanul tudjunk vele beszélgetni, ez a „zavartalan” beszélgetés azonban korántsem volt zavartalan, mert közben a titkárnő háromszor is jelentkezett és a kórházi ügyek főtanácsosa is folytatott vele hosszabb tárgyalást.

A főtitkár a Nemzetközi Kórházi Kongresszus alkalmából Rómában járt. Kérdésünk az volt, hogy milyen a római hitközség strukturája, ki ott az elnök, milyen a felekezeti élet és közvélemény, továbbá miféle intézményeket tart fenn az óttani hitközség?

— A hitközség elnökével — mondotta Eppler főtitkár — sajnos nem beszélhettem, mert távol volt. Azt röptön tapasztaltam, hogy az ottani hitközség és a mi hitközségünk között semmilyen analógiát nem lehet találni, hiszen a római hitközség mindössze 11.000 lelket számlál és így nem mérhető a mi ismert mértékeinkkel. A hitközségi tagok nagyjából a középosztályhoz tartoznak, főként kevésbé jómódú iparosok és kereskedők, de van egy felsőbb réteg is, amely gazdag és tekintélyes elemekből áll, akik nagy szerepet játszanak a római társadalmi és politika körökben.

— A hitközség fenntart egy 8 osztályú elemi iskolát, melynek felső 4 osztálya megfelel a mi négy polgárinknak. Dicséretképpen kell

kiemelnem, hogy ebben az iskolában a szegény gyermekekről különös gondoskodás történik. A firenzei rabbiszemináriumot, melynek mintegy húsz hallgatója van, áthozták Rómába és ennél, az olasz zsidóságra nézve oly fontos intézménynél, működik a magyar származású dr. Herskovits Fábián és ugyanitt tanár dr. Kahán, aki a magyarországi Kahán családból származik és aki dacára több éntizedes olaszországi tartózkodásának, még mindig tőrhetően beszél magyarul.

— Megismerkedtem a szemináriumot vezérlő bizottság elnökével: dr. Gabriele Sonnino — v. pretore onorario — Róma egyik neves ügyvédjével is, akinek első kérdése hozzám az volt: „Hogy van az én kitűnő barátom, dr. Antal István sajtófőnök, akinek államtitkári kinevezéséhez nemrég gratuláltam?”

Sonnino dr. elmondta, hogy az államtitkárral egy kongresszus alkalmával ismerkedett meg és vele azóta is élénk baráti kapcsolatot tart fenn.

— Meg kell említenem — folytatja Eppler főtitkár, — hogy az olaszok erősen nacionalisták és még a hitközségi életben is nehezen felejtik el a naturalizált olaszoknál, hogy idegen földön születtek. Mervevőségükből csak a németekkel szemben engedtek a legutóbbi németországi eseményekkel kapcsolatban és az Olaszországba került német-zsidókat a legmesszebbmenő meleg támogatásban részesítik.

— A mi viszonyainkhoz arányítva az óttani templomok nem nagyok, de minden alkalommal zsúfolásig tele vannak hívőkkel. Feltűnt nekem, hogy a péntek esti istentisztelet közel két órát át tart, de az ájtatos hallgatóság nem mozdul el a

helyéről. Különösképen hatott rám, hogy a római templomokban a szombat esti istentisztelet is tovább tart, mint a miénk és a zsúfolt templomok közönsége végig áhitattal ottmarad az istentiszteleten. Mint rendkívüliséget fel kell említenem, — ez talán sehol a világon nincsen — hogy a hétköznapi reggeli istentiszteletnél asszonyok is nagy számban jelen vannak. Érdekes kuriózum az is, hogy a Tóra körülhordozásakor az emeleten lévő asszonyok kezeikkel csókot dobnak a Tóra felé.

— Az előljárók nem ülnek elkülönített helyen, nem hordanak cilindert és a körmenetekben sem vesznek részt. A római zsidók anynyira asszimilálódtak a katolikus környezethez, hogy általánosságban nem tachrichenben temetik el a halottat, hanem a környezet szokásaihoz alkalmazkodva, a legdíszebb ruhában. Kérdezősködésemmre azt a választ kaptam, hogy a nemrég elhunyt országos főrabbit: Angelo Sacerdotit, ősi rítus szerint tachrichenben temették.

A Nemzetközi Kórházi Kongresszus tagjait a pápa öszentsége — Anpinior kedususzó — hosszabb kihallgatáson fogadta és hozzájuk közel 40 perces beszédet intézett.

Most jelentik, hogy az elnök úr öméltósága megérkezett. Eppler Sándor titkárnője útján intézkedik, hogy valami kitűzött tárgyalás halasztást szenved és csak 9 órakor lesz ott, mert addig az elnöknel lesz dolga. Ezekután elbúcsúzunk a hitközség nagyon elfoglalt főtitkárától....

Dr. K. K. E.

TOKAJI MINTAPINCE

FUCHS LÁSZLÓ

tolcsvai bortermelő lerakata.

BUDAPEST, V., NÁDOR-UTCA 5.

Telefon: 81—2—74.

Német panasz az olasz fasizmus ellen

A horogkeresztes „Deutsche Wochenschau” nincs megeledve az olasz fasizmussal. „A fasiszta Olaszország — írja — nagyon is zsidó tud lenni! Bizonyítékul ime egy csokor tény, amely megmutatja, hogy milyen észrevehetően kiütözik a zsidó orr a fasiszta vesszőnyaláb alól: 1. A turini zsidó hitközség elnöke, Guido Liuzzi, egyben tényleges állományú tábornok és a turini helyőrség parancsnoka. 2. A zsidó jogbölcseleti egyetemi tanár, Giorgio de Vecchio tagja a fasiszta nagytanácsnak. 3. Jose Maria trónörökösne szülése alkalmából dr. Artom zsidó szülész és római egyetemi tanárt hívták ki. 4. Arturo de Minerdi zsidót az olasz koronarend parancsnoki keresztjével tüntették ki. Minerdi helyettes elnöke a római cionista egyesületnek. 5. Az olasz királynak az ujonnan épült turini kormánypalota díszéül szánt portréját Ercole Olivetti zsidó festő festette. 6. Gustavo del Vecchio zsidó közgazdászt a milánói Kereskedelmi Akadémia rektorává nevezték ki. Egyben ő a népszövetséghez delegált olasz pénzügyi szakértő. 7. A jeruzsálemi zsidó ügynökség bevándorlási osztályának vezetője, a zsidó Barlass, legutóbb az olasz koronarend lovagi címét kapta meg az olasz kormánytól. 8. Az Olaszország szépségeiről írt tanulmányra kitűzött első pályadíjat egy zsidó, Louis Untermeyer nyerte el. 9. A pápa protektorátusa alatt Rómában összeült katolikus egyházjogi kongresszuson a milánói egyetem zsidó tanára, Mario Falco, előadást tartott a katolikus egyházjog és a zsidó jog közti kapcsolatáról. 10. Az olasz kormány nagy tömeg zsidó tanulót egy hónapig vendégül látott, ingyen beutaztatta velük az országot. A zsidó hitközség Rómában ünnepélyes fogadtatást rendezett részükre, melyen a fasiszta párt vezetői is megjelentek.”

A ZSIDÓ GIMNÁZIUM BARÁTAINAK EGYESÜLETE ezidei garden partyját június hó 22-én, szombaton este tartja a városligeti Gerbaudban. A gimnázium minden barátját ezuton is szeretettel hívjuk meg és arra kérjük, fejtessen ki propagandát a siker érdekében.

Intim félóra a jubiláns Zahler Emilnél

Az ajtón kopott zománc-tábla: Dr. Zahler Emil orvos. A tábla egyik csücskéről már lejött a zománc, de ha semmiféle tábla sem lenne az ajtón, akkor is ide találna mindenki, mert tudják errefelé nagyon jól, hogy hol lakik a szegények őszinte és önzetlen jóbarátja. Bóbitás szobalány nyit ajtót, bevezet az elegáns szalonba. A nyitott ajtón át belátni egy másik szobába. Fehér köpenyegben ott ül dr. Zahler Emil és — udvarol. Legalább is ahogy ül, ahogy néz, ahogy beszél, azt a benyomást kelti, hogy egy rajongó szerelmes vőlegény suttog szép szavakat menyasszonyának. Pedig talán csak valami mindennapos háziügyet beszél meg a főorvos úr a nagymenyasszonnyal. Kedves, harsány hangon üdvözl. Magyarázóan fordul felesége felé: „Újságíró!” és bocsánatkérő gesztussal tessékelt át a rendelőbe, mintha azt mondaná a nagymenyasszonynak: „Látja kedves, nem engedik, hogy nyugodtan udvarolhassak Magának!”

— A riporter arra kéri a főorvos urat, hogy beszéljen valamit a tízéves előjárói jubileumról, a Páva-utcai templomról, harmincéves hitközségi munkásságáról, a tervekről, a jövőről, a kedélyéről és a fiatalságáról.

— Hát édes Istenem — mondja a jubiláns — a templom... Kellett, hát megcsináltuk. Valami kis részem volt benne, nem mondom, sokat szaladgáltam, dolgoztam, kértem, könyörögtem, kapacitáltam, amíg tető alá került. De most már áll és az Istent dicséri, de nem engem.

— Nézd, kedves fiam — folytatja (meg kell jegyezni, neki mindenki „fiam”, a hetvenéves öregasszony éppen úgy, mint a tízéves kisgyermek), én nagyon lent kezdtem. Nagyon szegény, nagyon szomorú volt az ifjuságom. Napokat ettem, de néha koplaltam is. Rossz ruhában, lyukas cipőben, nehéz viszonyok közt tanultam, dolgoztam. Ekkor tettem a szent fogadalmat, amit Istennek hála, eddig még betarthattam, hogy minden erőmet és tehetségemet a szegények, éhezők és elesettek szolgálatába állítom. Sohasem felejttem el azt a napot, amikor kb. 30 évvel ezelőtt, kineveztek kerületi orvosnak és az első havi fizetésemet, 240 koronát

kézhez kaptam. Azonnal a fűszereshez mentem és bevásároltam 240 koronáért cukrot, sót, fűszert, krumplit, kenyeret és kis kézikocsival elszállítottam a szegényeimnek. Mert már akkor is voltak.

Közben percenkint szól a csengő, van dolga a szobalánynak. A fogadószoba felől hallatszik, hogy mind többen és többen vannak a várakozók.

— Nálam a családban valóságos családi betegség a jótékonyosság. Sikerült inficiálnom őket! — mondja ravasz-kás mosollyal Zahler dr. — A lányaim, édes két kis unokám, mind szívesen adnak és holdogok, ha adhatnak. Feleségetől pedig el lehetne vinni mindent.

Mikor azt a szót mondja: „Feleséget”, a mindig mosolygó arcra még egy újabb derű kerül, valami csodálatos el-lágyulás, a mérhetetlen szeretet átszellemült mosolya.

Beszéljen a hivataláról, kérjük.

— Hivatal? Ilyen nekem nincs! Talán hivatást akarsz mondani! Nálam minden, amit teszek, hivatás. Nekem csak egyetlen egy pontból álló programom van: a jótékonyosság. Ezt gyakorlom, mint ember, mint orvos és mint hitközségi előjáró. Egy hivatásom van: segíteni a szegényeken. Egyedül természetesen képtelen lennék ezt a nagy feladatot ellátni. De itt vannak az én drága, kitűnő segítő-társaim.

Arcán ismét megjelenik az a földöntúli szerető mosoly, ami úgylátszik olyankor ül ki arcára, mikor azokról beszél, akiket nagyon szeret.

— Hol lennék én és hol lenne a jótékonyossági osztály egy Molnár Gyula, egy Galambos Jenő, egy Klein Miksa nélkül. És mit csinálnék az én hölgyeim nélkül? Hiszen tudod, — teszi hozzá ravasz mosollyal — hogy nagy tisztelője vagyok a nőknek.

Az indiszkrét riporter most valami célzást tesz Zahler Emil örökifjuságára és azt szeretné kikutatni, hogy hány éves tulajdonképpen a jubiláns. A napbarnított arcú, vállas, mozgékony ember legyint.

— Semmi közöd hozzá! Fiatal vagyok és punktum! Reformnemzedék! Jól al-

szom, jól eszem, egy pohár bor elől sem szaladok el....

Most közbeszól a riporter, hogy hogy is van csak az a dolog a nótázással? Igaz-e, hogy hivatásos énekeseket is megszégyenítő rutinnal és főleg sok szívvvel, hanggal és kitartással kultiválja a magyar nótát.

— Nem idevaló dolog ez! Nem mondom, egy-két nótát ismerek, el is dalolom, ha olyan a hely és az alkalom, de mostanáig komoly dologról beszélgettünk, ne térjünk át a dalokra addig, amíg oly sok könnyet kell letörölnünk...

A csöngetések mind gyakoriabbakká lesznek, a várószoba felől köhintés, csoszogás hallatszik, látom türelmetlenkedik a doktor. Búcsúzom, ő kikisér, a várószoba már tele van. Ahogy Zahler szálás alakja megjelenik a rendelő ajtajában, mintha napsugár szaladna végig a várakozó betegek arcán. Itt van a jó doktor, nem lehet nagy baj! A főorvos úr szeme egy pillanat alatt végig fut az egybegyülteken, kezet nyújt, de a lelke már nincs velem, már minden gondolata a betegeké... Gy. L.

WILHEIM FÜLÖP, a VII. ker. templomkörzet közkedvelt szertartásügyi előjárója, Sovusz második napján lett 60 éves. Ezt az alkalmat felhasználta a VII. ker. templomkörzet, hogy a népszerű előjárót sok évi kiváló munkájáért ünnepelje. De Wilhelm Fülöp elhárított magától minden ünneplést. Azt azonban nem tudta megakadályozni, hogy ünnepélyesen a Tóra elé szólítsák jecziv pizsgon maftirhoz, amelyhez sok esztendő óta jogot szerzett. Az ősi melódiával elmondott haftóra mélyen meghatotta a nagyszámú közönséget. Wilhelm Fülöp ez alkalomból nagyobb összeget juttatott különböző jótékony intézmények javára.

A VIII—IX. KER. IZR. NŐEGYLET e hó 11-én tartotta 39. évi közgyűlését a hitközség siputcai dísztermében. Elnöklő Rosenberg Sándorné megnyitója után özv. dr. Pollákné olvasta fel a tehetséggel szerkesztett évi jelentését, mely kiemeli, hogy az egyesület csak azért tudott sokoldalú feladatának eleget tenni, mert a tagok hozzájárulásán felül a Székesfőváros, Hitközség, egyesületek és vállalatok hathatósan támogatták a jótékonyt gyakorló egyesületet. A jelentés nem említi meg névszerint, de minden sorából kitetszik, hogy ezen sokoldalú támogatás Rosenberg Sándorné agilitásának és tehetséges szervezőképességének az eredménye. Dr. Farkas József, a körzet rab-

bija, szép beszédben méltatta dr. Zahler Emil érdemeit a nőegylet és a körzet körül. Kertész, a Mikéfe igazgatója szellemes beszédben méltatta Rosenbergné érdemeit és a Mikéfe nevében köszönetet mond az egyesületnek. Dr. Zahler Emil meghatottan hárit el magától minden elismerést és felemlíti a Hevesi Simon Tanoncotthont, Rosenberg Sándorné legujabb alapítását, mely egymaga örök emléket biztosít számára. Dr. Hevesi Simon főrabbi keresetlen szavakkal beszél a hivekhez és ezután a közgyűlés Rosenberg Sándorné elnöknő éltetésével ért véget.

AZ IZR. SZÜNIDEI GYERMEKTELEP-EGYESÜLET f. évi nyaraltatására a gyermekek sorozása most van folyamatban dr. Temesváry tanár vezetése mellett, ki- nek dr. Izsák Ede és dr. Várkonyi orvosok segédkeznek. 600 gyermek nyaraltatását tervezik két helyen, két csoportban.

ELJEGYZÉS. Kahán Éva, dr. Kahán Nison és neje, Munk Gizi leánya és Spetter Miklós (Bukarest) jegyesek.

A GYÖNGYÖSÖN NYUGVÓ ZSIDÓ HŐSÖK SIREMLÉKÉNEK FELAVATÁSA. Gyönyörű és örökre emlékezetes megkapó ünnepnek volt részese május 26-án a Hősök vasárnapján Gyöngyös városa. A világháboruban megsebesült és a gyöngyösi hadikórházban elhalt hét zsidó hős emlékművét avatták fel a hadviseltek. Jakab Jenő rabbi mélyen átértzett gyönyörű beszédben méltatta a nemzet hőseinek s a gyöngyösi 36 zsidó hősi halott dicsőséges mártiromságát. A templomból a temetőbe vonultak, ahol Feigl I. főrabbi mondott beszédet, ki megrázóan idézte fel a siremlék alatt nyugvó hét hősi halott dicsőséges emlékét. A szívbemarkoló szavak után Weinberger Jónás főkantor szép „El molé rachamin“-ja következett az énekkar kíséretével, amelyet Kohn Lajos kántor-karnagy vezényelt. A siremléket a zsidó hadviseltek nevében Büchler Zsigmond volt tart. tűzérszázados koszoruzta meg, majd Deutsch Elemér rokkant tart. főhadnagy átadta a siremléket megőrzésre és gondozásra a Chevra Kadisának, amelynek nevében Vajda Antal elnök vette át. fogadalmat téve, hogy kegyeletesen fogják mindig ápolni a hősi halottak dicső emlékét.

A ZÖLDNYOMÁSÚ GABELLATÉRITÉSI JEGYEK ÉRVÉNYESSÉGE. A pesti izr. hitközség felhívja a hitfelek figyelmét arra, hogy az 1935. április 30-án lejárt zöldnyomású gabellatérítési jegyeket kivételesen 1935. június 30-ig beváltják. Ez időponton túl ezek a zöldnyomású jegyek semmi körülmények között nem fognak beváltatni.

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Olvason

A könyv kultuszának jegyében rendezett könyvnap igen szépen sikerült. Most már kellene zsidó könyvnapot is rendezni és kötelezni a felekezeti közéletben szereplőket, hogy szerezzenek be legalább egy sziderlit, egy bibliát és havonként legalább egy zsidó tárgyú könyvet. Sőt, kötelezni kellene őket, hogy legalább egy felekezeti lapra előfizessenek.

Olvason

A budapesti zsidó gimnázium legutóbbi konferenciáján Goldberger Salamon igazgató érdekes, finom értekezést tartott arról, mit lehet egy zsidó középiskolában Majmunitól átvenni. Figyelmébe ajánlom rabbijainknak és zsidó publicistáinknak, hogy tanulják meg azt, hogy Maimuniról lehet nagyhangú frázisok nélkül is igen szépen írni.

Nem olvasom

A múlt számban szó volt arról, hogy a múltban dr. Kohn Sámuel budapesti főrabbit az összes pártok egyhangúlag jelölték a fővárosi törvényhatósági bizottsági tagságra. Ezzel kapcsolatban Stern Sámuel úr, földim, azt közli velem, hogy ebben az összefüggésben említeni kellett volna, mindkettőnk által oly tisztelt néhai Fuchs Mór nagyváradi főrabbi nevét is, aki ugyancsak a pártok egyhangú bizalmából ült a nagyváradi parlamentben. Ugyancsak ő reflektál arra is, hogy a „Szombat” megbotránkozott azon, hogy Bécsben egy hitközségi előjáró egyszerre felcsapott fizetett alkalmazottnak és ezzel szemben hivatkozik a budapesti orthodox Chevra esetére, ahol ugyanez a változás végbement K. úron, aki előjárósági tagságából hivatalnokká előlépett vagy lesülyedt. — Nézetem szerint, ha

ez így is van, a hitközségi erkölcsnek végét jelentené, ha ez a szokás elharpódznék, mert így elszegényedett, összeköttetéssel bíró emberek a tiszteletbeli állásokat ugródeszkának használnák fel fizetett állások elnyerésére. Ez belső zsidó Macchiavellizmusra vezetne, de Machiavelli lehet politikusoknak eszménye, mert ő tanítja azt, hogy a kényelmes cél szentesíti az erkölcstelen eszközöket is, de a hitközségi életben ilyen szellemnek terjedni nem szabad.

Olvason

A hatóság letiltotta a „Vitamina” név alatt forgalomba hozott pászkat, azzal az érveléssel, hogy alkalmas a félrevezetésre, mert tulajdonképpen a kávéba való maczot akarja pótolni. Az illető vállalkozónak nem volt jó tanácsadója, mert ha forgalomba hozta volna a tésztáját „Chomec” néven, akkor nem lehetett volna a megtévesztési kezőleg, maga a név azt mutatja, kezőleg maga a név azt mutatja, hogy éppen nem maczo-ról van szó.

Nem olvasom

Angolul pajesz annyit jelent: shylock. Miután Angliában nem igen hordanak pajeszt, a szó ma már teljesen elavult és csak egészen régi könyvekben olvashatjuk. Minden valószínűség szerint, Shakespeare, aki élő zsidóval talán egész élete folyamán nem találkozott, pars pro toto, erről nevezte el a Velencei Kalmár halhatatlan zsidóját...

Olvason

A Kuria Töreký tanácsa egy felekezeti izgatásért indított sajtóperben a Tábla ítéletét, amely fogságra szólott, módosította és a

kiszabott büntetést felfüggesztette. A döntés elé nagy várakozással tekintettek a jogász-körök, mert amikor Töreký még törvényszéki elnök volt, akkor egyre-másra felmentette az ügyészség által felekezeti izgatásért perbefogott vádlottakat azzal, az indokolással, hogy a zsidóság nem felekezet, hanem faj, így tehát a felekezeti izgatás paragrafusa rájuk nem alkalmazható. Annakidején a Szombat rámutatott az ilyen ítéletek lehetetlen voltára és furcsa konzekvenciáira. Figyelemre méltó, hogy most már Töreký tanácsa is a „zsidó vallásuakról” beszél.

Olvason

Mexiko ekét csináltat az ágyukból. Kinek nem jutna eszébe ennek a hírnek olvasásakor a próféta szó: „Átköszörülük kardjaikat kapákká és tőreiket vincellér-késekké.” De kinek nem jutna eszébe Gyulai Pál mondása is egy szatirikus élc-lap jubileuma alkalmával: „Ez az egyetlen lap, amely igazságot mond, de az is bolond.” Egyetlen ország van, amely a lefegyverzést komolyan veszi és ez is — Mexikó.

Olvason

A legtöbb napilapban megjelent az a kis hír, hogy Zufall Bernát new-yorki lakos, megtanulta a manhattani telefonkönyvet és annak 1117 sűrűn telenyomatott oldalát kívülről felmondta. Nem sok dolga lehet Zufall úrnak, hogy Isten-áldotta tehetségét ilyen hiábavalóságokra feccséri. Ez már több, mint Zufall, ez valóságos Unfall... Helyesebb neve volna Mapilkind Bernát.

Nem olvasom

A budai zsidó háború 15-án, csütörtökön a budapesti büntető járásbíróság elé kerül, ahol tárgyalni fogják Erdélyi Sándor hites revizornak Gesztes Ferenc, az autonómista párt elnöke ellen beadott

feljelentését. Erdélyi Sándor ugyanis több ízben komoly kritikát gyakorolt a budai hitközség rossz pénzügyi helyzetéről és e kritikái miatt Gesztes Ferenc részéről durva támadást kapott. Erdélyi Sándor becsületsértésért jelentette fel Gesztes Ferencet és a tárgyaláson valószínűleg szóba kerül az egész budai kérdés is.

Nem olvasom

Garami Ernő szociálista vezért papi szertartás nélkül temették. A boldogult Weisz Mór temetői rabbi mondotta, hogy egy-egy zsidó szocialista temetésénél a keresztény elvtársak meg szoktak jelenni nála s kérték, hogy az ótestamentumi szociális humanizmus szellemében beszéljen a halott fölött.

Nem olvasom

A Dohány-utcai templomban a mazkir istentiszteletnél Sándor Pál ünnepélyes keretek közt járult a Tóra elé 75-ik születésnapja alkalmából. Ugyanakkor Drucker Géza szerencsés felgyógyulásáért hálaímet mondott a Tóra előtt.

Nem olvasom

A középiskolai tanulmányi versenyek ez évi magyar góvztese zsidó fiú, Klein Imre, a zsidó gimnázium tanulója. Örömmel regisztráljuk ezt az eredményt, ami oly sokat mond, hogy nincs több hozzátenni valónk.

Nem olvasom

A munkácsi héber gimnázium igazgatóját, a munkácsi főrabbi által átok alá helyezett Chajim Kugelt megválasztották a cseh-szlovák parlament tagjának. Hogy egy zsidó iskolai igazgató egy nem-zsidó párt listáján jusson mandátumhoz, az nálunk ki van zárva. De az is jellemző, hogy a zsidó választók nem törődtek a munkácsi rabbi chéremiével. Ugylátszik, azt vallják, hogy a rabbi szava döntő a Sabsz-Kugel (szombati kugli), de nem a Chajim Kugel ritualitása ügyében.

Nem olvasom

Szombaton a miniszterelnökségen volt dolgom. Leérkezve a serpentin úton, betértem az Öntőház-utcai templomba elmondani a mazkirimát. Nem akarok sem szinezni, sem túlozni, sem torzítani, — pontosan írom — 10 percig voltam a templomban és mikor elmentem, még kb. 25 perc hiányzott a hivatalos mazkir megkezdése időpontjához. Ez idő alatt még meg is telhetett a templom, de mikor én elmentem, a templom félig üres volt. Pesten minden templom mazkir alkalmából zsúfolásig tele van, sőt az előcsarnokban, de még a lépcsőkön is tömegek tolonganak.

Nem olvasom

A Rombach-utcai templom előljárósága az énekhar tagjaira taleszt adatott. Helyes, szép és a „Szombat“ által már régen szükségesnek mondott intézkedés ez! Ha a templomi sorokban szaporodik a dalesz, fent a kórusban hadd szaporodjék a talesz!

Olvasom

Zahler Emil jubileumi vacsorájának estéje a szefira-számlálás 48. napjára esett. A vacsora után rendezett imánál a jelenlő dr. Fischer Benjámin rabbi azonban engedett a 48-ból s csak 47-et számlált. Oly kisiklás ez, amelyen előfordul a legjobb családban, de azért a vacsorán jelenlevők viccelni kezdtek a „Zahler“ pontosságáról és a „Zähler“ pontatlanságáról.

Olvasom

40 esztendő óta működik odaadással, eredménnyel a Pesti Chevránál Kardos Ernő főtitkár. Az „Országos Egyetértés“ azt írja róla, hogy az orosz fogságból mint „százszázalékos rokkant“ jött vissza. Ha a szerkesztő-kollégánk meg akar

győződni állítása helytelenségéről, akkor azt ajánlom, hogy evvel a jubiláns százszázalékos rokkanttal vivjon egy kis boxversenyt. Illetőleg: saját érdekében nem ajánlom.

Olvasom

Rupert Rezső országgyűlési képviselő a múlt héten a többség nevéte és lármája között interpellált a numerus clausus eltörlése ügyében. — Mi nem politizálunk. A kérdés felvetése sem volt talán időszerű. De meg kell állapítani, hogy igaza tudatában a gúnnyal, lármával nem törődő Ezsajás-i, Horatius-i gerinces hitvallás megnyilatkozása volt a beszéd.

LAPZÁRTAKOR értesülünk Berlinből, hogy a berlini hitközségi elnök a következő sajtónyilatkozatot adta le az ismert Prinz rabbi ügyben:

„A rabbinus urak templomi szólásszabadságát, továbbá nézeteik kifejtésének jogát a mi hitközségünk mindenkor tiszteletben tartotta. A templomi szólásszabadsággal azonban nem szabad visszaélni: meg kell találni a magától értetődő határt, ami a hitszónoki méltóságból fakad és tekintettel kell lenni a meglévő helyzetre. A „Béke-templom“ egész sereg hívőjének hozánk érkezett jelentéseiből kénytelen voltam arra a meggyőződésre jutni, hogy Prinz dr. úr május 17-iki beszédében túllépte ezt a határt. Miután Prinz dr. a kérdéses beszédet nyomtatásban közzéadta és az abban foglaltak nem állanak összhangban a hozzám érkezett híradásokkal, a tényállás felderítése céljából vizsgálatot indítok.“

A prágai hírlapokból értesülünk, hogy Prinz Joachim dr. a cseh-német városokba prédikációs körútra indul.

Dr. Zahler jubileumi ünneplése

A Pesti Izraelita Hitközség Jótékony-sági ügyosztálya helyettes előljárójának, Molnár Gyula és Klein Miksa kezdeményezésére rendkívül bensőséges és nagyszabású bankettet rendezett Dr. Zahler Emil előjáró tiszteletére, abból az alkalomból, hogy a napokban töltötte be előljárói működésének 10-ik évét. A nagy népszerűségnek örvendő ünnepelel tiszteletére ez alkalomból mintegy 500 tagú előkelő társaság gyűlt össze a hitközség Goldmark-termében, amelynek soraiban ott láttuk Stern Samu hitközségi elnök vezetésével a hitközség egész előljáróságát, Szántó Jenőt és dr. Bakonyi Lászlót, Kramer Miksát, Lunzer Pált, Steiner Mórt, Bánó Dezsőt, dr. Endrei S. Henriket a Chevra Kadisa képviselőjében, Dési Gézát, dr. Usetty Béla országgyűlési képviselőt, továbbá a Pesti Izraelita Hitközség választmányi és képviselőtestületi tagjait majdnem teljes számban, a nőegyletek vezetőségét Stern Samuné, Baracs Marcellné, Rosenberg Sándorné, Eichbaum Mórné vezetésével.

Vacsora után **Molnár Gyula** h. előjáró baráti érzelmektől fűtött megható szavakban üdvözölte dr. Zahler Emilt, a jótékony-sági ügyosztály vezetősége és tisztségviselői nevében. Méltatta Zahler Emil megnyerő egyéni tulajdonságait, amelyek egyenesen hivatottá teszik őt arra, hogy a jótékony-ság nehéz ügyét szolgálja. Ezután általános és lelkes tapsok között **Stern Samu**, a Pesti Izraelita Hitközség és az Országos Iroda elnöke emelkedett szólásra. A hitközség nevében fejezte ki köszönetét dr. Zahler Emilnek, aki a legnehezebb ügyosztály élén áll. A mai időben — mondotta az elnök — ezen a poszton melegen érző szívre és különösen erős idegekre van szükség, mert a felfokozott szükségleteknek és igényeknek csak így tudunk, legalább részben, eleget tenni. Zahler Emil ezekkel a kiváló tulajdonságokkal rendelkezik és ezért tud ő ezen a helyen is általános megelégedéssel és sikerrel dolgozni. Ezután Usetty Béla országgyűlési képviselőt üdvözli.

A lelkes tappsal fogadott elnöki beszéd után **Usetty Béla** képviselő beszélt. A Ferencváros nevében köszöntötte Zahler Emilt, akit már negyven év óta ismer és akire mindig úgy mutatnak a Ferencvárosban, mint aki éjjel-nappal a szegények, nyomorgók és a segítségre szorulóknak érdekében lőt-fut. A Ferencvároshól indult ki — mondotta — Zahler

Emil vályája és méltó helyre állították, amikor a hitközség központja „elrabolta” őt a kerulettől. Csupa érzés, csupa szív, csupa segíteni akarás jellemzi Zahler Emilt és ezek az egyéni tulajdonságok rendkívül fontosak ott, ahol a szegények ezreit kell kielégíteni.

Ezután **Baracs Marcellné** a MINOSZ nevében, majd **Rosenberg Sándorné** a IX. kerületi nőegylet nevében intéztek meleg és őszinte üdvözlő szavakat az ünnepelelhez.

Dr. Zahler Emil hosszantartó taps és ováció közben emelkedett szólásra, hogy meghatott egyszerű szavakban köszönje meg a feléje áradó szeretetet. Elismerését fejezi ki munkatársainak a jótékony-sági ügyosztályban, hálásan emeli Stern Samu elnök érdemeit ki, aki egymaga tette lehetővé a nagyszabású inségakciók lefolytatását. Köszönetet mond a Nőegyletnek, akikkel igyekszik együtt dolgozni, a Pesti Chevra Kadisának és mindazoknak, akik nehéz munkájában támogatják. Nem kereste, — úgymond — sőt ellenezte ezt a mai ünnepelel, de most boldognak érzi magát, amikor az elismerés és a szeretet ilyen sok megnyilatkozását látja munkásságával szemben.

A késő éjjeli órákban ért véget a megkapó ünnepelel.

~~~~~  
**TRIANONI GYÁSZISTENTISZTELEL AZ IZRAELITA TEMPLOMOKBAN.** A Trianoni gyászos békediktátum 15-ik fordulója alkalmából a pesti izr. hitközség előljáróságának intézkedésére a hitközség összes templomaiban jun. 4-én reggel gyászistentiszteleteket tartottak, a hitközség összes iskoláiban pedig gyászünnepelelket rendeztek.

**A BUDAPESTI V. KER. IZR. NŐEGYLEL JUBILEUMI ALBUMA.** F. Fürth Margit, az V. ker., Izraelita Nőegylel titkárnője szerkesztésében megjelent a Nőegylel 25 éves jubilaris működéséről szóló emlékkönyv. A vezető személyiségek képeivel és nyilatkozataival díszített szép könyv méltó a kitünő egyesülelhez és érdekesen foglalja össze annak 25 éves áldásdús működését.

~~~~~  
RADIUS FILMSZINHÁZ, Nagymező utca 22—24. Telefon: 22 0—98. Előadások kezdete 3. 5. negyed 8, fél 10 órakor.

TÓRAAVATÁS A NAGYFUVAROS UCCAI TEMPLOMBAN. Feldmann Salamon a Nagyfuvaros uccai templomkörzet jótékonyágáról ismert előljárója és felesége a napokban ünnepelték házasságuk 25 éves fordulóját. Ebből az alkalomból a templom részére gyönyörű ezüst kegyzerekkel felszerelt Tórát ajánlottak fel, amelynek ünnepélyes felavatása pénteken, június 7-én a sovusz első napján délelőtt 9 órakor volt a Nagyfuvaros utca 4. szám alatti templomban. Vasárnap, június 2-án írták be az új Tórába az első betűket az **adományozók** lakásában, ahol ebből az alkalomból a VIII. kerületi körzet egész előljárósága, valamint a nőegylet vezetősége is testületileg jelent meg, hogy kifejezze szerencsekívánatait az ünneplő házaspárnak.

SPORT-BEMUTATÓ A MILLENÁRIS PÁLYÁN. Május 30-án a Pesti Izraelita Hitközség Testnevelési bizottsága nagyszabású sportbemutatót rendezett a Millenáris pályán, melynek tribünjeit ez alkalommal zsufolásig megtöltötte a közönség. Az ünnepségen megjelent Stern Samu hitközségi elnök, Dr. Glücksthal Samu, Dr. Barna Károly, Dr. Csergő Hugó és még sok más előkelőség. Az ünnepélyen résztvettek a felekezeti fiú és leánygimnázium növendékei, a VAC. csapatai és több cserkészcsapat. Közel 2000 fiú és leány vett részt ezen az első nagy sportbemutatón, melyet a felvonulás után a Hiszekegy nyitott meg. Ezután Dr. Barna Károly kormányfőtanácsos, a testnevelési bizottság elnöke, üdvözlő beszédet mondott, majd sor került a különféle sport és tornászmutatványra. Az ifjuság valóban kitűnően dolgozott és az ünnepség minden száma nagy sikert és általános tetszést aratott. Elismerés illeti meg a kitűnő testnevelési tanárokat és cserkészparancsnokokat: Bokornét, Burgernét, Perényi Tivadart, Dückstein Zoltánt és Billes Ármint, lelkes és odaadó munkájukért. Külön érdeme van

Eppler Sándor főtitkárnak, aki nagy szeretettel lehetővé tette ennek az első ifjúsági sportbemutatónak létrejöttét.

KÉRJÜK tudomásul venni, hogy szabóságunkat Nürnbergből, hol 34 évig működöttünk, Budapestre helyeztük át. Kérjük a nagyérdemű közönség bizalmát és elvállalunk bevezetés céljából mindennemű munkát is. Király utca 30. I. Telefon: 19—5—64.

Tisztelettel:

Fischer Arthur
magyar állampolgár.

MINDEN ÚJ KÖNYVET MEGKAPHAT magyar, német, francia és angol nyelven **Lukács kolcsönkönyvtár és könyvkereskedésében**, Budapest, V. Nádor u. 8. Telefon: 80—6—37. Olcsó helybeli és vidéki előfizetési díjak! — Házhoz szállítás.

ARANY, ÉKSZER ÉS BRILLIÁNS tárgyak nagyban és kicsinyben. Nászajándékok is legolcsóbban kaphatók: **Wéber Vilmosnál**, VII., Dob utca 14. Telefon: 35—8—92. Szombaton zárva.

Olvason

Henry Eskill David londoni dúsgazdag zsidó kereskedő, aki nemrégiben Algirban meghalt, érdekes végrendeletet hagyott hátra. 427.384 font sterlinget kitevő vagyonából negyedmillió fontot zsidó jótékony célokra hagyott.

3 szó csupán:
SIRKÓ
LÖWY-NÉL
BUDÁN

II. FŐ-UTCA 79.
TELEFON: 51-5-81

Alkalmi vételek
legolcsóbb áron!

II. Zárda-utca 3
Margit körut sarok

Feladó, szerkesztő és kiadó: Dr. KENZ-KURLÄNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.
Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára egész évre 30 pengő, egyszeri papíron 20 pengő.
Postatakarékszám: 16.760

Neufeld Zoltán (PANNONIA) nyomda. VI., Vörsowar-utca 47a. — Telefon: 28-1-98.